

Realizm magiczny

NAJWYBITNIEJSI PRZEDSTAWICIELE: EDWARD HOPPER • ANDREW WYETH
• GEORGE TOOKER • FRIDA KAHLO • COLLEEN BROWNING

1920
–
1960

Realizm magiczny rozwinął się jako styl w sztukach plastycznych po I wojnie światowej. Nie zawsze odwzorowywał rzeczywistość z fotograficzną dokładnością, często pojawiały się w nim niejednoznaczne idee i detale.

Realizm magiczny pojawił się po niemieckim ekspresjonizmie, ale nie skupiał żadnej zwartej grupy artystów i jako idea rozwijał się powoli, początkowo w Europie, a potem także w obu Amerykach. Koncentrując się na ukrytych emocjach, ewoluował w kierunku stylu figuratywnego, gdzie zupełnie zwyczajne sceny mieszały się z elementami fantastyki skrywającymi enigmatyczne i nieoczekiwane idee. Obrazy są często malowane w jasnych barwach i czasem wyrażają dziwaczne, pełne tajemniczości nastroje.

Podobnie jak ekspresjonizm, realizm magiczny zajmował się emocjami, ale odchodził od abstrakcji i zniekształceń. Autorem terminu realizm magiczny był pisarz Franz Roh, który opisał w ten sposób obrazy prezentowane w 1925 roku w Mannheim na wystawie zatytułowanej „Die Neue Sachlichkeit” (Nowa rzeczowość). Choć zdecydowanie przedstawiają świat realny, to nie wszystkie obrazy są realistyczne, a niektóre są nawet namalowane w stylu naiwnym, ale wszystkie mają wyraźne kontury, detale i dodatkowe, ukryte znaczenie. Na realizm magiczny wpływ wywarł Henri Rousseau (1844–1910), a także metafizyczne malarstwo Giorgio de Chirico (1888–1978). Z kolei realizm magiczny wywarł silny wpływ na surrealistów.

Dwie Fridy, Frida Kahlo, 1939, olej na płótnie, 172 x 172 cm, Museo de Arte Moderno, Meksyk, Meksyk (patrz: Dzieła, str. 140)

NAJWAŻNIEJSZE DOKONANIA

Przedstawiciele realizmu magicznego działali niezależnie od siebie, nie tworzyli żadnych grup i nie ogłaszali manifestów. Kryzys ekonomiczny lat 30. i dojście do władzy partii nazistowskiej oznaczało koniec realizmu magicznego w Niemczech. Przetrwał on w innych częściach świata, przede wszystkim w obu Amerykach.

Surrealizm

NAJWYBITNIEJSI PRZEDSTAWICIELE: RENÉ MAGRITTE • SALVADOR DALÍ
• JOAN MIRÓ • MAX ERNST • ANDRÉ MASSON

1924
–
1966

Sen spowodowany lotem pszczoły wokół owocu granatu na sekundę przed przebudzeniem, Salvador Dalí, 1944, olej na płótnie + blejtram, 51 x 40,5 cm, Thyssen-Bornemisza Museum, Madryt, Hiszpania

NAJWAŻNIEJSZE DOKONANIA

Zainspirowani freudowską psychoanalizą, dadaizmem i dziełami Giorgio de Chirico, surrealiści malowali sceny jak ze snu, pełne nielogicznych zestawień i eksplorowali stany nieświadomości. Do sztuki trafiły nieoczekiwane wytwory wyobraźni, symbole i całkowite lekceważenie konwencji.

Wyrastający z dadaizmu surrealizm pojawił się na początku lat 20. XX wieku jako kierunek literacki i malarski próbujący wyrazić nieuświadomione myśli i odczucia.

Oficjalnie zaistniał w 1924 roku wraz z opublikowaniem *Manifestu surrealistycznego* napisanego przez André Bretona (1896–1966) i szybko stał się rozpoznawalnym na całym świecie ruchem intelektualnym i politycznym. Breton znajdował się pod wpływem dadaizmu, teorii psychoanalizy Sigmunda Freuda (1856–1939) oraz poglądów politycznych Karola Marksa (1818–1883). Poeci surrealistyczni początkowo nie chcieli być kojarzeni z malarstwem, uważali bowiem, że celowe i rozmyślne tworzenie dzieła sztuki kłóci się z ich własną spon-

tanicznością i nieograniczoną niczym ekspresją. Szanowali jednak niektórych malarzy i szybko doszli do wniosku, że obie formy twórczości mogą współistnieć. Jednym z pierwszych surrealistów był Max Ernst (1891–1976). Koncentrując się na nieświadomości umysłu i wykorzystując freudowskie metody swobodnych skojarzeń, stany transu lub sny, surrealiści uprawiali psychiczny „automatyzm”. Było to pismo automatyczne, rysowanie automatyczne, wyłączanie świadomości, tworzenie strumieni słów lub obrazów pochodzących bezpośrednio z nieświadomości. Takie uwalnianie nieświadomości powodowało, że surrealizm był wyrażany indywidualnie, jako że nie było dwóch artystów tworzących w taki sam sposób.

